

ผลของการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

THE EFFECTS OF USING CREATIVE DRAMA TO DEVELOP STUDENTS' UNDERSTANDING ACHIEVEMENT ON THE PRINCIPLE OF SUFFICIENCY ECONOMY

ณิชชา อุทัยวัฒน์ / NICHCHA UTHAIWATTANA

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปะการแสดง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS PERFORMING ARTS GRADUATE SCHOOL SUANSUNANDHARAJABHAY UNIVERSITY

กุสุมา เทพรักษ์ / KUSUMA TEPHARAK

สาขาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา / PERFORMING ARTS SUANSUNANDHARAJABHAY UNIVERSITY

Received: December 28, 2017

Revised: March 19, 2018

Accepted: March 23, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลัง โดยผ่านกิจกรรมละครสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนโยธินบูรณะ เขตบางซื่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 39 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน ๆ 60 นาที รวมเป็น 12 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-group Pretest-Posttest Design และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาแยกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละด้าน คือ ด้านพอประมาณ ด้านมีเหตุผล ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกด้าน

คำสำคัญ : ละครสร้างสรรค์, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจ

Abstract

The objectives of this research to study the students' understanding on the principle of the Philosophy of Sufficiency Economy, before and after the activities implementation. The research sample are 39 students from Mathayom 2/3 of Yothinburana School, Bangsue District, the Secondary Educational Service Area Office 1, Academic Year 2017, which were selected by the Cluster Sampling method. The processing time is 6 weeks, twice a week, 60 minutes/day total 12 times. The research tools are the

creative drama activity that develops the students' understanding on the principle of the Philosophy of Sufficiency Economy lesson plan and the test to evaluate the students' understanding on the principle of the Philosophy of Sufficiency Economy. This research has been done with the One-group Pretest-Posttest Design and the results were analyzed with the Dependent Sample t-test.

The research found that the students' understanding on the principle of the Philosophy of Sufficiency Economy after the experiment is higher than before with the significant difference of the statistic at level 0.01 which reflects the same results when individually consider each component of the Philosophy of Sufficiency Economy includes moderation, reasonableness, self-immunity, appropriate knowledge and ethics & virtues, which are higher than before the experiment with the significant difference of the statistic at level 0.01 for each component.

Keywords : creative drama, sufficiency economy, Development, achievement understanding

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : 3) เพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ และมีความสุข โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึง ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาที่สมดุล ก้าวหน้าไปอย่างสมดุลในแต่ละขั้นตอนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นกรอบในการคิด และการกระทำ สามารถประยุกต์ใช้ในทุกมิติชีวิตทุกภาคส่วน และทุกด้านของการพัฒนา เพื่อสังคมส่วนรวมจักได้รู้จักกันอย่างสันติสุขและเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกันอย่างมั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 1)

สถาบันการศึกษานับว่าเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานหนึ่งที่เป็นกำลังสำคัญ ในการช่วยปลูกฝังให้เยาวชนมีอุปนิสัยที่พอเพียงได้ มีหลายสถาบัน หลายโรงเรียน ที่ได้น้อมนำเอา

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาใช้ในการส่วนของการบริหารงานในองค์กร กำหนดเป็นกรอบวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายขององค์กร รวมถึงการถ่ายทอดลงสู่ผู้เรียน โรงเรียนโยธินบูรณะเป็นหน่วยงานทางการศึกษาหนึ่งที่ได้ น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในการดำเนินวิสัยทัศน์ของโรงเรียน กล่าวคือ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มุ่งมั่นจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล มีความรู้คู่คุณธรรมบนพื้นฐานวัฒนธรรมไทย สืบสานปณิธานเศรษฐกิจพอเพียง และยังเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาภาคกลางและภาคตะวันออกอีกด้วย จะเห็นได้ว่าโรงเรียนที่มีหน้าที่หล่อหลอม ปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียน ซึ่งในอนาคตพวกเขาเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญของชาติ ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าสืบไป โดยมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ การปฏิบัติและการถ่ายทอดลงสู่ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน คือ นักเรียน มีอุปนิสัยพอเพียง คิดดี มีเหตุผล สร้างตนให้มีภูมิคุ้มกัน โดยเน้นที่กระบวนการคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 รู้ คือ รู้ในสิ่งที่จะทำให้พอเพียง (รู้ลึก รู้กว้าง รู้ไกล) ถูกต้อง (เหตุผล) วางแผน การหาความรู้ (ภูมิคุ้มกัน) ด้วยความขยัน ซื่อสัตย์ (คุณธรรม) ขั้นที่ 2 คิด คือ คิดถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ผลนั้นต้องถูกต้องตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ ข้อตกลง อยู่บนพื้นฐานศีลธรรมอันดี ขั้นที่ 3 เลือก คือ ตัดสินใจเลือกที่จะทำหรือไม่ทำอะไร ต้องอยู่บนพื้นฐานเหตุผลและศีลธรรมอันดี (พอประมาณ มีเหตุผล) และคิดว่าจะสามารถทำได้โดยไม่เสี่ยง ต่อความผิดพลาด หรือ ล้มเหลว (ภูมิคุ้มกัน) ขั้นที่

4 ทำ คือ การลงมือทำสิ่งใด (รู้) ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า (ภูมิคุ้มกัน) ใช้ทรัพยากรอย่างพอดี สมเหตุสมผล ด้วยความประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี อุตุน เสียสละ ไม่ประมาท (คุณธรรม) แต่ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนนั้น ก็ยังคงมีปัญหาคิดขึ้นมากมาย เนื่องจากการผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนของครูรุ่นเก่า รุ่นใหม่ที่จะมาดำเนินการสอนภายในโรงเรียนตลอดเวลา จึงทำให้การดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงมีปัญหา เช่น ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง และมองข้ามความสำคัญของเรื่องนี้ อีกทั้งครูผู้สอนคิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสอนได้และเน้นการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาเท่านั้น แท้ที่จริงแล้วสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการการสอนได้ในทุกรายวิชาและทุกระดับชั้น นอกจากนี้ครูผู้สอนยังมีปัญหาในการออกแบบการเรียนรู้ ขาดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และมักจะตีความหมายของคำว่าพอเพียงไปในเรื่องของการทำงาน ปลูกพืชผัก เลี้ยงสัตว์ ไร่กินเอง มองว่าเศรษฐกิจพอเพียงคือการเกษตร เรื่องของคุณธรรม ไม่มีการสอนกระบวนการคิด ในส่วนของผู้เรียนก็เข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเน้นการทำเกษตรมากกว่าหลักคิด หลักปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และมองว่าเป็นเรื่องยากเกินตัว ทำให้มีเพียงคนส่วนน้อยที่คิดจะทำตาม เนื่องจากเกิดจากการรับรู้ที่ผิด จึงทำให้ครูและผู้เรียนไม่ทราบถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริงว่ามีประโยชน์อย่างไร

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่เยาวชน เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาเยาวชนส่วนใหญ่รู้จักและมีความเข้าใจ ในแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่บ้าง แต่ไม่เกิดการเรียนรู้ อย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยจึงนำเสนอวิธีการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบของละครสร้างสรรค์ มาเป็นเครื่องมือในการช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจหลักคิด หลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการละครสร้างสรรค์จะทำให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดี พร้อมรับการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าได้ และคิดว่ากระบวนการละครสร้างสรรค์จะสามารถสร้างเสริมความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น

ละครสร้างสรรค์สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจถึงประเด็นความรู้เฉพาะเรื่อง เป็นการแสดงละครสั้น ๆ อย่างไม่เป็นทางการผ่านการแสดงบทบาทสมมติของผู้เรียนภายในชั้นเรียน นำไปสู่การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ ละครประเภทนี้ไม่เน้นความสำคัญขององค์ประกอบทางเทคนิคที่สมบูรณ์แบบ (ปาริชาติ จินวิวัฒนาภรณ์, 2547, หน้า 77) ไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อต้องการผู้ชม แต่มีวัตถุประสงค์ของการทำละครเพื่อพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือตัวผู้เรียนเอง โดยเน้นที่กระบวนการในการจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกใช้การใช้ร่างกาย ท่าทาง ความคิด และภาษาอย่างอิสระ โดยมีครูหรือผู้นำกิจกรรมเป็นผู้ชี้แนะให้เกิดจินตนาการ ในการเล่นละครเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงความสามารถของตนผ่านการแสดงบทบาทสมมติของละครอย่างไม่เป็นทางการเพื่อแสดงออกและสะท้อนความเข้าใจของตนเอง ถือได้ว่า “ละคร” เป็นนวัตกรรมที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนและสามารถบูรณาการความรู้ในวิชาอื่นๆได้

จากแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้กล่าวในข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องมาถ่ายทอดให้ผู้เรียน สามารถเข้าใจหลักการสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ที่จะเป็นตัวช่วยในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มุ่งเน้นการถ่ายทอดงานอย่างสร้างสรรค์ มีปฏิภาณไหวพริบ รู้จักใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีสุนทรียภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมไปถึงการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักคิดหลักปฏิบัติตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต้องมีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนพื้นฐานความรู้ และคุณธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีอุปนิสัยพอเพียงในที่สุดตลอดจนมีส่วนร่วมในการทำงานและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อให้เห็นว่า “ละคร” สามารถเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียน และสามารถบูรณาการการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ เพื่อเป็นการสืบสานปณิธานของพระองค์ท่านที่ได้มอบให้กับประชาชนชาวไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลัง โดยผ่านกิจกรรมละครสร้างสรรค์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลัง One Group Pretest - Posttest Design ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่ 2 โรงเรียนโยธินบูรณะ เขตบางซื่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 ห้องเรียน รวม 394 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่ 2/3 โรงเรียนโยธินบูรณะ เขตบางซื่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างง่าย แบบกลุ่มห้องเรียน (Cluster sampling) จำนวน 39 คน

ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม – เดือนกันยายน พ.ศ. 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการเปรียบเทียบข้อมูลทางสถิติก่อนและหลังการโดยผ่านกิจกรรมละครสร้างสรรค์

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ เรื่องการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้แบ่งรายละเอียด โดยยึดเรื่องที่เกี่ยวข้องและมีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด ซึ่งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม โดยจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ ผู้วิจัยจึงนำเสนอทั้งหมด 6 เรื่อง ได้แก่ 1. เรียนรู้การใช้จ่ายอย่างรู้ค่า 2. เรียนรู้ทรัพยากรอันมีค่า 3. เรียนรู้ความรอบคอบ 4. เรียนรู้คุณธรรม 5. เรียนรู้พอเพียง และ 6. ละครสร้างสรรค์ตามจินตนาการเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 เรียนรู้การใช้จ่ายอย่างรู้ค่า เป็นการจัดกิจกรรมที่พัฒนาให้ผู้เข้าร่วมได้เกิดการเรียนรู้ ในเรื่องของการใช้จ่ายอย่างรู้ค่านั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจ ผ่านกระบวนการรับรู้ที่สอดแทรกอยู่ในกิจกรรม และสิ่งที่ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นภาพชัดยิ่งขึ้นคือ กิจกรรมเกม “ประมูล” กิจกรรมการชมสื่อหนังสือที่สะท้อนชีวิตจริงในปัจจุบัน เรื่อง “คิดใหม่ ใช้เงินเป็น เห็นความสุข” จนนำไปสู่การลงมือปฏิบัติของตัวผู้เข้าร่วมกิจกรรมเองได้ สามารถอภิปราย วางแผน และตระหนักถึงวิธีการปฏิบัติตนในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ โดยยึดหลักความพอเพียงได้เป็นอย่างดี ใช้เงินตามฐานะของตนเองรู้จักประมาณตน ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย รู้จักการวางแผนการใช้เงิน รู้จักออมใช้อย่างประหยัด จากกิจกรรมนี้ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ผู้ร่วมกิจกรรมมีทักษะปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของความพอประมาณ คือ พอประมาณการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ความมีเหตุผล คือ มีเหตุผลที่จะคำนึงถึงความคุ้มค่าที่จะซื้อสินค้านั้น ๆ มีภูมิคุ้มกัน คือ มีความระมัดระวังที่จะใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีความรู้ คือ รู้ถึงคุณลักษณะในสินค้าที่ตนต้องการ และมีความคุณธรรม คือ รู้จักฐานะทางการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ

1.2 เรียนรู้ทรัพยากรอันมีค่า เป็นการจัดกิจกรรมที่พัฒนาให้ผู้เข้าร่วมได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของทรัพยากรอันมีค่านั้น ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการรับรู้และเข้าใจมากที่สุดในการชมสื่อวิดีโอ เรื่อง “ความสำคัญของพลังงาน” และกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สวมบทบาทตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงในปัจจุบัน จึงทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของพลังงานมากได้ดียิ่งขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจถึงประโยชน์และความสำคัญของพลังงาน แต่ถ้าไม่รู้จักใช้อย่างถูกวิธีพลังงานก็จะหมดไปอย่างรวดเร็ว สามารถระดมความคิดในการอนุรักษ์พลังงานได้และยังสามารถสวมบทบาทของตัวละครที่ได้รับได้เป็นอย่างดี สามารถพูดต้นสดได้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดได้ มีการช่วยกันระดมความคิดโดยใช้ความรู้และทักษะวางแผนการทำงานอย่างมีภูมิคุ้มกันของสมาชิกในกลุ่มในการทำละครสร้างสรรค์

1.3 เรียนรู้ความรอบคอบ เป็นการจัดกิจกรรมที่พัฒนาให้ผู้เข้าร่วมได้เกิดการเรียนรู้ ในเรื่องของความรอบคอบนั้น ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถรับรู้เข้าใจ และตระหนักถึงความรอบคอบมากที่สุด คือ การชมสื่อหนังสือ เรื่อง “รอบคอบ” กิจกรรมอภิปรายพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสรุปหัวใจของพระราชดำรัสได้ และกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในละครโดยใช้จินตนาการไปพร้อมกับการต้นสด สังเกตได้ว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่สามารถเข้าใจและเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิต ที่จำเป็นต้องมีการวางแผนในหลายเรื่อง ๆ ทั้งการใช้ชีวิตประจำวันให้อยู่บนความพอประมาณในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน เช่น การใช้เงิน ในการเรียน เป็นต้น ต้องใช้อย่างสมเหตุสมผลรอบคอบ ระมัดระวัง กับสิ่งที่ตนได้วางแผนไว้ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ

1.4 เรียนรู้คุณธรรม เป็นการจัดกิจกรรมที่พัฒนาให้ผู้เข้าร่วมได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของคุณธรรม ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถรับรู้ เข้าใจ ถึงวิธีการปฏิบัติตนให้เกิดความซื่อสัตย์สุจริต ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมได้มากที่สุด คือ การชมสื่อหนังสือ เรื่อง “ก้าวอย่างตามรอยพ่อ ตอน ซื่อสัตย์” กิจกรรมวาดภาพประกอบนิทานตามหัวข้อที่ได้รับ และกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติที่

เป็นเรื่องใกล้ตัวกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงละครออกมาได้อย่างสร้างสรรค์ตามจินตนาการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครได้สอดคล้องกับหลักคุณธรรม

1.5 เรียนรู้พอเพียง เป็นการจัดกิจกรรมที่พัฒนาให้ผู้เข้าร่วมได้เกิดการเรียนรู้ ในเรื่องของพอเพียงนั้น ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถรับรู้และเข้าใจ ถึงหลักคิดที่สำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด ในกิจกรรมการชมสื่อวิดีโอ เรื่อง “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสังคมเมือง” ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถอภิปรายในแต่ละหัวข้อออกมาได้อย่างชัดเจน และกิจกรรมการคัดเลือกผู้นำชุมชนที่ใช้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีที่สุด จากกิจกรรมดังกล่าวผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจไปในทางที่ถูกต้อง กล่าวคือเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างหลากหลาย ไม่ได้มุ่งเน้นเกี่ยวกับการเกษตรเพียงอย่างเดียว

1.6 ละครสร้างสรรค์ตามจินตนาการเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการจัดกิจกรรมที่พัฒนาให้ผู้เข้าร่วมได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของละครสร้างสรรค์ตามจินตนาการเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถรับรู้เข้าใจ และตระหนักถึงหลักคิด หลักปฏิบัติที่เป็นหัวใจสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด ในกิจกรรมเกม “ตลาดพอเพียง” กิจกรรมการอภิปรายถึง พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเกี่ยวกับเสียดตัวที่ 5 และกิจกรรมการแสดงละครสร้างสรรค์ที่ไม่จำกัดกรอบแนวคิด แต่ต้องครอบคลุมเนื้อหาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถในการคิด การเข้าใจ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงออกมาเป็นละครสร้างสรรค์ที่นำไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง สามารถสื่อสารทางละครสร้างสรรค์ออกมาในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และเป็นเรื่องใกล้ตัวแทบทั้งสิ้น

จากการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยได้แบ่งรายละเอียดออกเป็น 6 เรื่องนั้น โดยยึดเรื่องที่เกี่ยวข้องและมีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด และสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม โดยจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้ เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ประสบการณ์ผ่านกิจกรรมละครสร้างสรรค์ สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดจินตนาการในเรื่องที่จะเรียนรู้ได้ อีกทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้นำมาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติสามารถจูงใจ

กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกล้าคิด กล้าแสดงออกและมีความสนุกสนานตลอดการทำกิจกรรม

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการเปรียบเทียบข้อมูลทางสถิติก่อนและหลังการโดยผ่านกิจกรรมละครสร้างสรรค์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการวัดผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ แยกเป็นรายด้านของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการจัดประสบการณ์

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	K	ก่อนการทดลอง (n = 39)			หลังการทดลอง (n = 39)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ด้านพอประมาณ	5	2.25	.78	พอใช้	4.22	.34	ดีเยี่ยม
2.ด้านมีเหตุผล	5	3.25	.47	พอใช้	4.53	.28	ดีเยี่ยม
3.ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	5	2.32	.72	ปานกลาง	4.55	.25	ดีเยี่ยม
4.ด้านเงื่อนไขความรู้	5	2.95	.54	ปานกลาง	4.95	.10	ดีเยี่ยม
5.ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	5	3.50	.42	ดีเยี่ยม	5	-	ดีเยี่ยม
รวม	25	14.27	0.15	ปานกลาง	23.25	0.13	ดีเยี่ยม

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ ที่ได้จากแบบวัดความเข้าใจ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยก่อนการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 14.27 , S.D. = 0.15) และหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 23.25 , S.D. = 0.13)

เมื่อพิจารณาระดับผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ ที่ได้จากแบบวัดความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง รายด้านพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีผลต่างของค่าเฉลี่ยสูงสุด

โดยก่อนการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.32 , S.D. = .72) หลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.55 , S.D. = .25) รองลงมาคือ ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยก่อนการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.95 , S.D. = .54) หลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.95 , S.D. = .10) ด้านพอประมาณ โดยก่อนการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.25 , S.D. = .78) หลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.22 , S.D. = .34) ด้านมีเหตุผล โดยก่อนการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.25 , S.D. = .47) หลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.53 , S.D. = .28) และด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยก่อนการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.50 , S.D. = .42) หลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 5 , S.D. = -) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการวัดผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ละครสร้างสรรค์ โดยรวมก่อนและหลังการจัดประสบการณ์

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนการจัดกิจกรรม	39	24.66	2.56	36.91	.000**
หลังการจัดกิจกรรม	39	42.23	1.51		

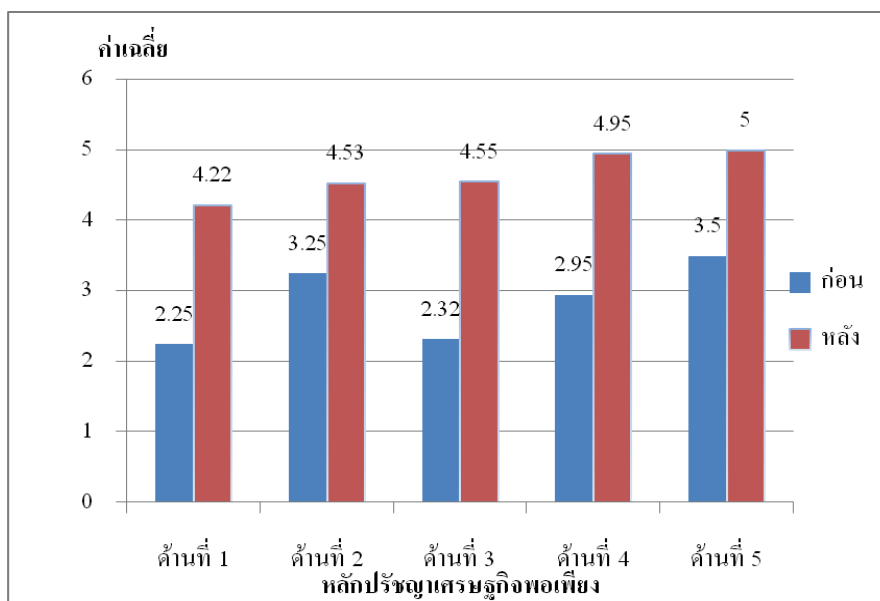
**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 2 ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 หลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

2/3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ โดยใช้แผนภูมิเพื่อให้เห็นความแตกต่างเด่นชัด ผู้วิจัยจึงนำคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งก่อนและหลังการทดลองมานำเสนอเป็นแผนภูมิ ปรากฏผลดังแสดงตามภาพประกอบ

ผู้วิจัยกำหนดให้ ด้านที่ 1 ด้านพอประมาณ
ด้านที่ 2 ด้านมีเหตุผล
ด้านที่ 3 ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
ด้านที่ 4 ด้านเงื่อนไขความรู้
ด้านที่ 5 ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

ภาพที่ 1 แผนภูมิคะแนนเฉลี่ยก่อน-หลัง เป็นรายด้าน
ที่มา: นิชชา อุทัยวัฒนะ

จากแผนภูมิ แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน และด้านที่มีการพัฒนามากที่สุดคือด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รองลงมาคือด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านพอประมาณ ด้านมีเหตุผล และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ตามลำดับ

เมื่อผู้วิจัยได้จัดอันดับความแตกต่างการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังในแต่ละด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ผู้วิจัยพบว่าด้านที่ผู้เรียนพัฒนาได้มากที่สุดจากการเปรียบเทียบความต่าง คือ ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีโดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยที่ 2.23 รองลงมาคือด้านเงื่อนไขความรู้ มีผลต่างของค่าเฉลี่ยที่ 2 ด้านพอประมาณอยู่ในอันดับที่ 3 ผลต่างของค่าเฉลี่ยที่ 1.97 ด้านมีเหตุผลอยู่ในอันดับที่ 4 มีผลต่างของค่าเฉลี่ยที่ 1.28 และอันดับที่ 5 ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีผลต่างของค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 หลังได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สูงขึ้น ทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้ละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เพิ่มขึ้นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง

สอดคล้องกับ นภาพร จันทร์ปือก (2550) ทำการศึกษาแล้วพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้อุปกรณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น เป็นกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้ เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ผ่านตัวกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่เคยได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมละครสร้างสรรค์มาก่อน อีกทั้งอาจเป็นเพราะก่อนเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาจจะไม่ได้เห็นความสำคัญ ไม่ได้สนใจ และขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง แต่หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมละครสร้างสรรค์ผ่านไปแล้ว ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าใจและเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในเรื่องนี้สูงขึ้นตามลำดับ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการรับรู้เรื่องราวของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เกิดจากกิจกรรมโดยการเปิดโอกาสการเรียนรู้ไปสู่ทัศนคติ ความเชื่อ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมได้ ดังที่ สุทธาทิพย์ พิศพลาด (2551, หน้า 16-18) กล่าวว่า ตามทฤษฎีความรู้ความเข้าใจของเกสตัลท์และทอลแมน ที่ว่าสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกระทำ เช่น การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น การตอบปัญหา เข้าใจพฤติกรรมที่เกิดจากการรับรู้ หยั่งเห็น จากสิ่งเร้าผ่านการตีความหมาย สำหรับในกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น พบว่าโดยส่วนมากผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่บ้างแต่ไม่ถ่องแท้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะสามารถรับรู้และเข้าใจ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านและแต่ละเรื่องได้ดีผ่านตัวกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ลงมือปฏิบัติว่าในทุกๆ เรื่องของการดำเนินชีวิต เราสามารถนำหลักการนี้มาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดผลได้จริงในชีวิตประจำวัน และไม่ได้มองว่าเรื่องพอเพียงเป็นเรื่องที่ไกลเกินตัวหรือมองว่าเป็นแค่เรื่องการเกษตรเท่านั้น จะเห็นได้จากการแสดงออกทางละครสร้างสรรค์ การอภิปรายกลุ่ม

และการนำเสนองานในแต่ละกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ผ่านเรื่องราวที่ใกล้ตัวที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริง เช่น เรื่อง การเรียน การใช้จ่ายของตนเอง การรอบคอบ เป็นต้น

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักพื้นฐานของการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางนั้นประกอบด้วย ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไข ความรู้และคุณธรรม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของทุกข้อ การจัดกิจกรรมในแต่ละเรื่องจึงจำเป็นต้องมีหลักการทั้ง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข สอดแทรกเข้าไปในกิจกรรม ซึ่งในแต่ละเรื่องที่ผู้วิจัยเลือกมานั้นถือเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นเรื่องใกล้ตัวกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด กล่าวคือ

เรื่องการใช้จ่ายอย่างรู้ค่า เป็นเรื่องแรก ๆ ที่ถือว่าเกี่ยวข้องกับตัวผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุดผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติตนในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน อย่างมีเหตุผล รู้ว่าอะไรควรซื้อ อะไรไม่ควรซื้อ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น คำนึงการมีภูมิคุ้มกันในอนาคต และถ้าจำเป็นจะต้องซื้อ ก็ต้องซื้ออย่างมีความรู้ ความเข้าใจในสินค้าชนิดนั้น ๆ รวมไปถึงมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตด้วย นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายและนำเสนอวิธีการปฏิบัติในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่จำเป็นได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาศจรัส (2550) ได้กล่าวไว้ว่า หลักปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คือการดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

เรื่องทรัพยากรอันมีค่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าใจและตระหนักถึงทรัพยากรที่มีค่า พลังงานต่าง ๆ ที่ทุกคนล้วนแต่ใช้กันอย่างฟุ่มเฟือย อภิปรายร่วมกันในการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีเหลือใช้อยู่อย่างจำกัดได้อย่างไร ต้องใช้ ในปริมาณเท่าไรถึงจะเพียงพอ ใช้อย่างไรให้สมเหตุสมผล และใช้อย่างไรให้ทรัพยากรที่มีอยู่ยังมีใช้ต่อไปในอนาคตข้างหน้าได้ จากกิจกรรมและสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้กับ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้และความเข้าใจดีที่จะช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรและช่วยกันสร้างสรรค์ความคิดผ่านกิจกรรมละครสร้างสรรค์ได้อย่าง ถูกทาง ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญา พิบูลสรารุ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมพอเพียงที่ในสถานศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ควรปลูกฝังจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรม อนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นรวมไปถึงการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ด้วย

เรื่องความรอบคอบ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติตนด้วยความไม่ประมาท มีความรอบคอบในการใช้ชีวิตประจำวัน ที่ถือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ในการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ต้องพบเจอสถานการณ์ ปัญหาต่าง ๆ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีวิธีการรับมือ การจัดการกับปัญหาที่ต้องเผชิญได้ ใช้ชีวิตอย่างไรถึงจะพอดี ไม่ประมาท ซึ่งในสถานการณ์ของละครสร้างสรรค์ นั้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถหาทางออกที่เป็นทางออกที่ดี และเหมาะสมให้กับตัวละครได้ สอดคล้องกับปราณี เข้มวงศ์ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตน และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักประมาณตนเอง รู้จักศักยภาพของตน ใช้ชีวิตบนพื้นฐานความเป็นจริงอย่างเป็นเหตุเป็นผล ดำเนินชีวิตโดยการใช้สติปัญญา ความรอบรู้ ความรอบคอบ ไม่ประมาท มีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ รู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่ทำความชั่ว สังสมความดี มีวินัย และ ความรับผิดชอบ

เรื่องคุณธรรม ถือเป็นพื้นฐานที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนพึงมีและพึงปฏิบัติอยู่เสมอ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าใจเรื่องคุณธรรมต่าง ๆ ได้ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีน้ำใจการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงความถูกต้องเป็นหลัก ใช้เหตุผลพอเพียงในการตัดสินใจปัญหา สามารถเสนอแนะแนวทางให้กับตัวละครเมื่อพบเจอปัญหาได้ สอดคล้องประเวศ วะสี (2553) ได้กล่าวไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการมีจิตใจที่พอเพียง มีปัญญาที่พอเพียง มีวัฒนธรรมที่พอเพียง มีสิ่งแวดล้อมพอเพียง มีความเอื้ออาทรต่อกัน

เรื่องพอเพียง เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุดอีกเรื่องหนึ่ง เพราะนอกจากกิจกรรมต่างๆที่ผ่านมาแล้ว กิจกรรมนี้จะเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่อธิบายได้ชัดเจนว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปในแนวทางที่ถูกต้อง เพราะความรู้ ความเข้าใจ เดิมนั้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมองว่าเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เน้น ที่การทำเกษตร ซึ่งแท้จริงแล้วเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ได้กับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าใจ เห็นประโยชน์ และนำเสนอวิธีการปฏิบัติตน ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ มีเหตุผลในการตัดสินใจต่าง ๆ อย่างมีความรู้ ความรอบคอบ สอดคล้องกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2549) ได้กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า คือ

การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

เรื่องละครสร้างสรรค์ตามจินตนาการเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมนี้เปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของงานวิจัย เพราะเป็นกิจกรรมประเมินผล เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ร่วมกันใช้ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถการแสดง ถ่ายทอดเรื่องราวทั้งหมดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านตัวกิจกรรมต่าง ๆ มาก่อนหน้านั้นในกิจกรรมนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะถ่ายทอดละครสร้างสรรค์ตามความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมความเข้าใจทั้งหมด โดยแต่ละกลุ่มแสดงละครกลุ่มละ 1 เรื่อง ไม่จำกัดกรอบแนวคิด ทั้งนี้ต้องครอบคลุมเนื้อหาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข (ซึ่งแต่ละกลุ่มจะแสดงเรื่องราวที่ไม่ซ้ำกัน) ให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ตามปณิธานของในหลวง โดยไม่ต้องแสดงเพื่อเทิดทูนพระองค์ เพียงแสดงเพื่อให้เห็นว่านักเรียนสามารถเอาทั้ง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ไปใช้ได้จริงแล้วใช้อย่างไร ซึ่งในแต่ละกลุ่มสามารถถ่ายทอดเรื่องราวละครผ่านสถานการณ์ที่เป็นเรื่องใกล้ตัว เช่น เรื่องการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การโลก การลอกข้อสอบ เป็นต้น

การจัดประสบการณ์กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติจริง ในสถานการณ์ต่าง ๆ เน้นผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะสามารถใช้ประสบการณ์ตรงที่ได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการรับรู้ การคิด ความเข้าใจ และถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านละครสร้างสรรค์ได้ในที่สุด โดยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ ตามความคิดอย่างอิสระ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาตนเองและเพิ่มพูนศักยภาพในตนเอง ถือเป็นนวัตกรรมในการเรียนการสอนที่ดีอย่างหนึ่ง ดังที่ ปาริชาติ จิรวินนาภรณ์ (2547) กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของละครสร้างสรรค์นั้น อยู่การพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ โครงสร้างของการทำกิจกรรมจึงเป็นโครงสร้างที่พัฒนาจากสิ่งที่ง่ายไปสู่สิ่งที่ยากกว่า จากความรู้ที่มีอยู่เดิมไปสู่การค้นพบความรู้ใหม่ จากความสามารถที่มีอยู่เดิมไปสู่ความสามารถที่เพิ่มพูนขึ้น อีกทั้งในทุกกิจกรรมล้วนแต่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหา สำรวจ ทดลองประสบการณ์ชีวิตที่เป็นประสบการณ์

จำลองเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในตนเอง เข้าใจโลก และเข้าใจชีวิตได้

2. การเปรียบเทียบผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการใช้ละครสร้างสรรค์ในแบบทดสอบแบบปรนัยวัดรายด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ได้คะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมเท่ากับ 14.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.63 คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 23.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.33 ผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.57 และผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการใช้ละครสร้างสรรค์ในแบบทดสอบแบบ Checklist พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ได้คะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมเท่ากับ 10.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.29 คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 18.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.51 ผลต่างของค่าเฉลี่ยกับ 22.53 ซึ่งคะแนนหลังการใช้ละครสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมละครสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้สอดคล้องกับ ธัญญา กฤตานนท์ (2552) ที่ได้ใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง “รอบรู้ ฉลาดคิด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง” แบบวัดความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแบบวัดการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการฝึกทักษะขั้นพื้นฐานของการแสดงให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมก่อน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติทักษะได้ดีขึ้น เมื่อนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ไปใช้

2. ผู้นำกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นเวลาในการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ละครสร้างสรรค์ได้ตามความ
เหมาะสม

3. ผู้นำกิจกรรมควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในด้าน
ละครสร้างสรรค์ และสามารถพิจารณาได้ว่าการจัด
สถานการณ์หรือบรรยากาศการเรียนรู้แบบใดที่จะช่วย
กระตุ้นความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาวิจัยกับนักเรียนทุกระดับชั้น
เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิด หลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
บนทางสายกลางตั้งแต่เยาว์วัย

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับด้านอื่น ๆ ที่จัดการ
เรียนรู้โดยใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือความเข้าใจด้านอื่น ๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550).

เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). **การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทาน เศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพฯ: ชารอักษร จำกัด.

ธัญญา กฤตนาท. (2552). **การพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการ
ให้คำปรึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นภาพร จันทร์ปอก. (2550). **รายงานการวิจัย เรื่อง รายงานผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพหุนาม.** ลำปาง: โรงเรียนบุญญาวาทยวิทยาลัย อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาลำปาง เขต 1.

ประเวศ วะสี. (2553). **ประชาคมตำบล : ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ.** กรุงเทพฯ: มติชน.

ปราณี เข้มวงษ์. (2553). **การสร้างแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต วิจัยและประเมินผลการศึกษา,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ปริยานุช พิบูลสรารุช. (2550). **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานทรัพย์สิน
ส่วนพระมหากษัตริย์.

ปาริชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์. (2547). **ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก.** กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานเครือข่ายขยายผล.** กรุงเทพฯ:
บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.** กรุงเทพฯ:
ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัด
กระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.

สุทธาทิพย์ พิศลลาด. (2551). **การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง.**
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต วิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.